

“Afstemming voorkomt bijensterfte”

Gerrit Volkerink uit Heino roept loonwerkers en imkers op om elkaar op te zoeken

Imkers en gewasbescherming verdragen elkaar niet. Strijden is volgens loonwerker en imker Gerrit Volkerink uit Heino niet de oplossing. Met elkaar om tafel om af te stemmen wanneer en waar wordt gespoten, is volgens hem de beste weg. Hij heeft daar zelf in Heino goede resultaten mee geboekt en is bezig om landelijk draagvlak voor deze aanpak te bewerkstelligen.

Achter in de tuin staat als levend bewijs het onderkomen van zijn bijenvolken. “Kijk, ook met dit weer vliegen ze alweer uit”, zegt Gerrit Volkerink. Hij controleert de kasten en knikt tevreden. “Het voorjaar komt er weer aan, een mooie, nuttige tijd”, stelt hij vast. Hij voegt eraan toe dat we niet kunnen leven zonder de bestuiving van planten door bijen. “Dat moet bij mensen wat meer tussen de oren komen.”

Enig besef is er natuurlijk al wel, mede door de media-aandacht voor de massale bijensterfte als gevolg van landbouwbestrijdingsmiddelen. Met name een geval in Duitsland bij een naastgelegen perceel koolzaad, waar de bijen net zo druk waren als op deze openingsplaat die Sophia Mook schoot in Groningen. “De mediareacties zijn hier en daar ongenueanceerd, maar er zit zeker een kern van waarheid in”, aldus Volkerink. Hij geeft aan dat het allemaal niet zo zwart-wit is als wel eens wordt gesteld. “Daar is de regelgeving voor. De overheden moeten zorgen voor de juiste toelatingen, voorschriften en verboden op bestrijdingsmiddelen. Binnen die marges moeten imkers en loonbedrijven kunnen opereren. Met

wat overleg is binnen die marges een waardevolle teruggang in bijensterfte te realiseren. Dat is onze ervaring hier in Heino.”

De problemen

Gerrit Volkerink runde tot een paar jaar geleden Loonbedrijf Volkerink Heino. Daarnaast is hij in zijn vrije tijd imker. Momenteel is hij voorzitter van de Nederlandse Bijenhoudersvereniging afdeling Heino en omstreken. Volkerink geeft aan dat meerdere gewasbeschermingsmiddelen schadelijk zijn voor bijen. “Het bekendst is de zaadbehandeling met neonicotinoïden. In principe is deze methode onschadelijk voor bijen, omdat het middel niet wordt verspoten en met circa tien weken - dus voor de bloei van de mais - is uitgewerkt. Het zou wel eens kunnen dat er tijdens gunstige groeidagen 's nachts ook enig middel vrijkomt via de bladeren (uitademen). Wanneer de bijen dit vocht drinken, zal dat mogelijk schadelijk kunnen zijn. Onderzoek zal dat moeten aantonen.”

Volkerink relateert de schadelijke werking van neonicotinoïden behoorlijk. “Maiszaad met neonicotinoïden wordt alleen op scheur-

land toegepast ter bestrijding van ritnaalden. Slechts circa tien procent van de maïs wordt met dit middel gezaaid”, stelt Volkerink vast. Hij geeft aan dat dit middel officieel nog niet verboden is en vindt dat de imker dus zal moeten omgaan met de regelgeving. “Het spuiten van neonicotinoïden is veel schadelijker. Het aantal grammen werkzame stof is dan een factor tien hoger, er is meer kans op contact met bijen en de emissiekans is ook groter.”

Volkerink ziet voor de bijenstand ook een risico in het spuiten van diverse andere middelen, zoals bijvoorbeeld de groeistoffen MCPA en MCPP. “Deze middelen worden vaak gespoten wanneer er bloeiende planten zijn. De aanwezige bijen worden dan automatisch ‘meegespoten’. De bijen gaan niet dood aan het middel zelf, maar dragen dan wel de geur bij zich. Bijen met een andere geur worden door de bijenwachters bij de kas gedood. Dan heb je als imker een serieus probleem.”

Ook hier benadrukt Volkerink dat de kans hierop gering is als de spuiters met verstand en volgens de regels werkt. “Je mag bij veel middelen niet spuiten bij bloeiende planten. Dat betekent dus ‘s avonds laat of ‘s morgens heel vroeg spuiten wanneer de knoppen dicht zitten, of eerder in het seizoen, voordat ze bloeien. “Dat laatste is niet gemakkelijk, omdat er steeds meer bloeiende kruiden in grassen verschijnen. Een kwestie van het etiket met de voorschriften over bijen goed lezen, je als spuitselaar daaraan houden en de klant voorlichten over het beste moment van spuiten.”

Goede resultaten

Onder het motto ‘voorkomen is beter’ organiseerde Gerrit Volkerink als voorzitter van de Nederlandse Bijenhoudersvereniging afdeling Heino en omstreken en als landbouwloonwerker begin vorig jaar een informatie-uitwisseling tussen loonbedrijven in de regio en de lokale bijenvereniging. “De loonbedrijven en zelfspuitende boeren kregen alle telefoonnummers en e-mailadressen van de regionale imkers. Wanneer de loonwerker weet dat hij de volgende dag ergens gaat spuiten, stuurt hij de dag ervoor de desbetreffende imker(s) een mail of belt hem of haar. De imker kan dan ‘s avonds of ‘s morgens vroeg voordat de bijen

uitvliegen de bijenkast afsluiten. Dit heeft afgelopen jaar bij ons goed gefunctioneerd.”

Wil dat zeggen dat het systeem honderd procent waterdicht functioneert? “Nee, dat niet. We hebben één geval gehad dat ‘s morgens de bespuiting met groeimiddelen werd gedaan, maar dat in de loop van de dag ook met Roundup werd gespoten, op het moment dat de bijen alweer waren losgelaten. De imker was - in zijn beleving terecht - behoorlijk gepikeerd. Officieel mag je echter overdag bij bloeiende planten Roundup toepassen, omdat dit middel niet schadelijk is voor bijen en weinig geur overdraagt. Feitelijk was hier geen sprake van een overtreding, maar de imker had de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit al ingeseind.”

Volkerink geeft met dit voorbeeld aan hoe gevoelig het spuiten voor imkers ligt. “Van afstand zie je niet welk middel er wordt gespoten. Je kunt imkers dus niet kwalijk nemen dat ze fel reageren. Daarom is het beter dat loonwerkers alle bespuitingen - dus ook die met Roundup - vooraf melden. Vooraf is dan echt de dag ervoor”, aldus Volkerink. Hij benadrukt dat hij vanuit loon- en zelfspuitende agrarische bedrijven ook heel positieve reacties heeft gehad. “Nu weten we eindelijk waar de bijenkasten staan. Dat bespaart ons een hoop ellende.”

Patstelling opheffen

Gezien de goede resultaten in Heino is Volkerink ook al verder getrokken met dit plan. Hij merkt echter nog de nodige weerstand. “Een deel van de imkers is tegen elke vorm van chemische bestrijding. Deze groep ziet het als een kans om de loonwerkers zo gericht aan te pakken. Aan de andere kant zijn er loonwerkers die vanuit dit oogpunt liever de bespuitingen niet melden. Dat levert een ongewenste patstelling op, waarbij de bij per saldo de verliezer is, stelt Volkerink vast. “Het gezamenlijk belang van het zoveel mogelijk voorkomen van bijensterfte staat voorop. De imker zal moeten accepteren dat loonwerkers binnen de grenzen van de wettelijke toelatingen bestrijdingsmiddelen toepassen en de loonwerkers zullen moeten zorgen dat ze zich aan wettelijke voorschriften houden. Wanneer er zo met enig begrip en respect met elkaar wordt omgegaan, functioneert het vooraf door de loonwerker informeren van de imker prima.”

Volkerink heeft in het blad van de Nederlandse Bijenhoudersvereniging een ingezonden brief gestuurd met dezelfde boodschap om meer begrip te creëren onder bijenhouders.

Tekst: **Gert Vreemann**

Foto's: **Sophia Mook, Gert Vreemann**

